

СТАНОВЛЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЇ ЯК ЛІНГВІСТИЧНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Чернівецький національний університет ім. Ю.Федьковича

Анотація. У статті розглядаються основні думки лінгвістів щодо становлення фразеології як науки. Наводяться характерні ознаки фразеологічних одиниць.

Ключові слова: фразеологія, фразеологічні одиниці, фразеологічні словосполучення, фразеологічна стійкість.

Summary. The article is focused on the basic ideas of linguists as to the formation of phraseology as a science. Characteristic features of the phraseological units are shown.

Key words: phraseology, phraseological units, phraseological word combinations, phraseological stability.

Свого часу лінгвіст О.В.Кунін зазначив, що лексика із фразеологією „є єдиною областю мовних явищ, де сам зміст культури даного колективу в дану епоху відображається більш чи менш безпосередньо” [4, с. 6].

Метою дослідження є висвітлення основних думок мовознавців щодо становлення фразеології як лінгвістичної дисципліни.

Фразеологія (від гр. *phrasis* „вираз, зворот” і *logos* „слово, вчення”) визначається мовознавцями як сукупність фразеологізмів певної мови (у вузькому розумінні – лише ідіоми та стійкі сполучення слів), або ж як розділ мовознавства, який вивчає фразеологічний склад мови (у широкому розумінні – ідіоми, фразеологічні сполучення, прислів'я, приказки, крилаті вислови тощо) [3, с. 290]. Ще у XIX ст. О.О.Потебня звернув увагу на характер стійких зворотів, їх „внутрішню форму”, вивчав їх значення чим і заклав передумови розвитку фразеології.

Становлення фразеології пов'язують з ідеями французького мовознавця Ш.Балі, який зокрема запропонував термін „фразеологізм”. В окрему

лінгвістичну дисципліну фразеологія відділилась в першій половині ХХ століття завдяки дослідженням Є.Д.Поливанова, С.І.Абакумова, Л.А.Булаховського. В.В.Виноградову належить визначення основних понять, обсягу завдань фразеології. Він запровадив термін „фразеологічна одиниця”, запропонував класифікацію фразеологізмів.

Ряд мовознавців, зокрема О.В.Кунін, М.М. Кониленко, З.О.Попова, В.Л.Архангельський, М.Ф.Алефіренко висловлюють думку, що фразеологія сформувалася як окрема мовна галузь [1, с. 24]. Однак інші автори не виділяють її як окремий підрозділ.[2, с. 52]. Більшість англійських філологів не надавали особливого значення теоретичній систематизації фразеологізмів. Їх дослідження зводилися, в основному до складання словників та списку ідіом, однак без їх класифікації та аналізу. Значну увагу теоретичному аналізу фразеологічних одиниць надавали російські вчені Ф.Ф.Фортунатов, О.О.Шахматов, О.М. Пешковський, О.О.Потебня. Фундаментальні дослідження англійської фразеології виконані О.В.Куніним.

Як зазначає О.В.Кунін, фразеологізація – це утворення фразеологічних одиниць та стійких словосполучень нефразеологічного характеру в результаті поступового процесу придбання тими або іншими словосполученнями всіх елементів фразеологічної стійкості або всіх елементів стійкості нефразеологічного характеру [5, с. 127].

Сучасна фразеологія також вивчає специфіку фразеологізмів. Зокрема, фразеологізмами (фразеологічні одиниці) прийнято вважати стійкі формування, які функціонують в системі мови у формі одного слова, оскільки в його основу закладене єдине семантичне значення [6, с. 559–660].

Для фразеологічних одиниць характерними є образність, емоційне та стилістичне забарвлення. В.О.Плотников запропонував 10 ознак, які б визначали ступінь фразеологічності словосполучень. До них він включив такі характеристики як:

- ідіоматичність;
- дослівна неперекладність на інші мови;

- наявність компонентів з утраченим лексичним значенням або із застарілою граматичною формою;
- граматична категоріальність;
- невмотивованість значення;
- незмінність граматичної форми;
- синтаксична немодельованість;
- відсутність варіантності;
- неможливість вставити в середину виразу якесь слово;
- неможливість синтаксичних перетворень [3, с. 292-293].

Отже, можна зробити висновок, що раніше в лінгвістиці не існувало єдиної думки щодо фразеології як окремої лінгвістичної дисципліни. Проте після детальніших досліджень мовознавців, лінгвісти все-таки виокремили фразеологію як окрему науку.

Література:

1. Алефіренко М.Ф. Теоретичні питання фразеології / Алефіренко М.Ф. – Х. : Вища шк. Вид-во при ХДУ, 1987. – 133 с.
2. Баран Я.А. Фразеологія в системі мови / Баран Я.А. – Ів.-Франківськ : Лілея-НВ, 1997. – 173 с.
3. Кочерган М.П. Загальна мовознавство : підручник / М.П. Кочерган. – К. : Академія, 2003. – 464 с.
4. Кунин А.В. Английская фразеологія (теорет. курс) / Кунин А.В. – М : Высш. школа, 1970. – 344 с.
5. Кунин А.В. О переводе английских фразеологизмов в англо–русском фразеологическом словаре // Тетради переводчика / Кунин А.В. – М. : Высш. школа, 1964. – 127 с.
6. Ярцева В.Н. Лингвистический энциклопедический словарь / В.Н Ярцева. – М. : Советская энциклопедия, 1990. – 712с.